The background is a vibrant blue with a complex, wavy, and layered texture. It features a grid-like pattern of fine lines that create a sense of depth and movement. A white rectangular area is centered on the page, containing the main title in red text.

**Психологія
особистості і
діяльності викладача
вищої школи**

План:

1. Загальна психологічна характеристика науково - педагогічної діяльності викладача вищої школи
2. Характеристика особистості викладача як суб'єкта професійно педагогічної праці
3. Авторитет викладача вищої школи

1. Професійна діяльність викладача вищої школи вимагає наявності особистісних якостей:

- 1. Загальногромадянські риси:** широкий світогляд, принциповість і стійкість переконань, громадянська активність і цілеспрямованість, національна самосвідомість, патріотизм і толерантність щодо інших народів і культур, гуманізм і соціальний оптимізм, високий рівень відповідальності та працелюбність
- 2. Морально-психологічні якості:** Чесність і ясність у взаєминах з людьми, високий рівень загальної психологічної культури, повага до професіоналізму інших і наукової спадщини, акуратність і охайність, дисциплінованість і вимогливість.
- 3. Науково-педагогічні якості:** Науково-педагогічна творчість, професійна працездатність, активна інтелектуальна діяльність, науковий пошук, педагогічне спрямування наукової ерудиції, педагогічна спостережливість, педагогічна уява та інтуїція, володіння педагогічною технікою, активна інтелектуальна діяльність, науковий пошук, гнучкість і швидкість мислення у педагогічних ситуаціях, висока культура мови та мовлення, володіння мімікою, тоном голосу, поставою, рухами і жестами.
- 4. Індивідуально-психологічні особливості:** високий рівень соціального сприйняття й самопізнання, висока інтелектуально-пізнавальна зацікавленість і допитливість. інтерес до розвитку потенційних можливостей студентів і потреба в педагогічній діяльності з ними, позитивна Я-концепція. високий рівень домагань, емоційна стійкість, витримка й самовладання, саморегуляція, самостійність і діловитість у вирішенні життєво-важливих завдань, твердість характеру.
- 5. Професійно-педагогічні здібності:** адекватне сприйняття студента, безумовне прийняття його як особистості, педагогічний оптимізм, проектування цілей навчання, прогнозування шляхів становлення майбутнього спеціаліста, конструювання методичних підходів і здатність передбачати можливі результати, організаторські

2. Психологічна характеристика особистості викладача

- **Педагогічна (професійна) спрямованість особистості вчителя** - інтерес до педагогічної діяльності і здатність нею займатися та емоційне ставлення до діяльності (любов, задоволення, інші потреби)
- **Спрямований на дитину** вчитель завжди визнає унікальну неповторність кожного учня, дбає про розвиток його індивідуальних здібностей. Відсутність цієї професійно значущої якості особистості у вчителя призводить до знеосібнення індивідуально - психологічного змісту дитини.
- **Педагогічна (професійна) спрямованість особистості** вчителя характеризується інтересами, нахилами, переконаннями, ідеалами. На підставі їхнього аналізу можна зробити висновок, наскільки значущі для нього педагогічна діяльність та її об'єкт, як глибоко він усвідомлює можливість правильного розв'язання педагогічних задач; як пов'язана педагогічна спрямованість з іншими видами спрямованості (наука, мистецтво, громадсько-корисна діяльність); наскільки вчитель задоволений своєю діяльністю; які труднощі трапляються в його діяльності і як він їх долає; як співвідносяться педагогічна спрямованість із самооцінкою особистості, рівнем домагань, здібностями, характером тощо.
- **Професійна педагогічна спрямованість** - суттєва ознака та передумова справжнього авторитету вчителя, один із найважливіших суб'єктивних факторів досягнення успіхів у професійно-педагогічній діяльності.

Педагогічна спрямованість викладача вищої школи:

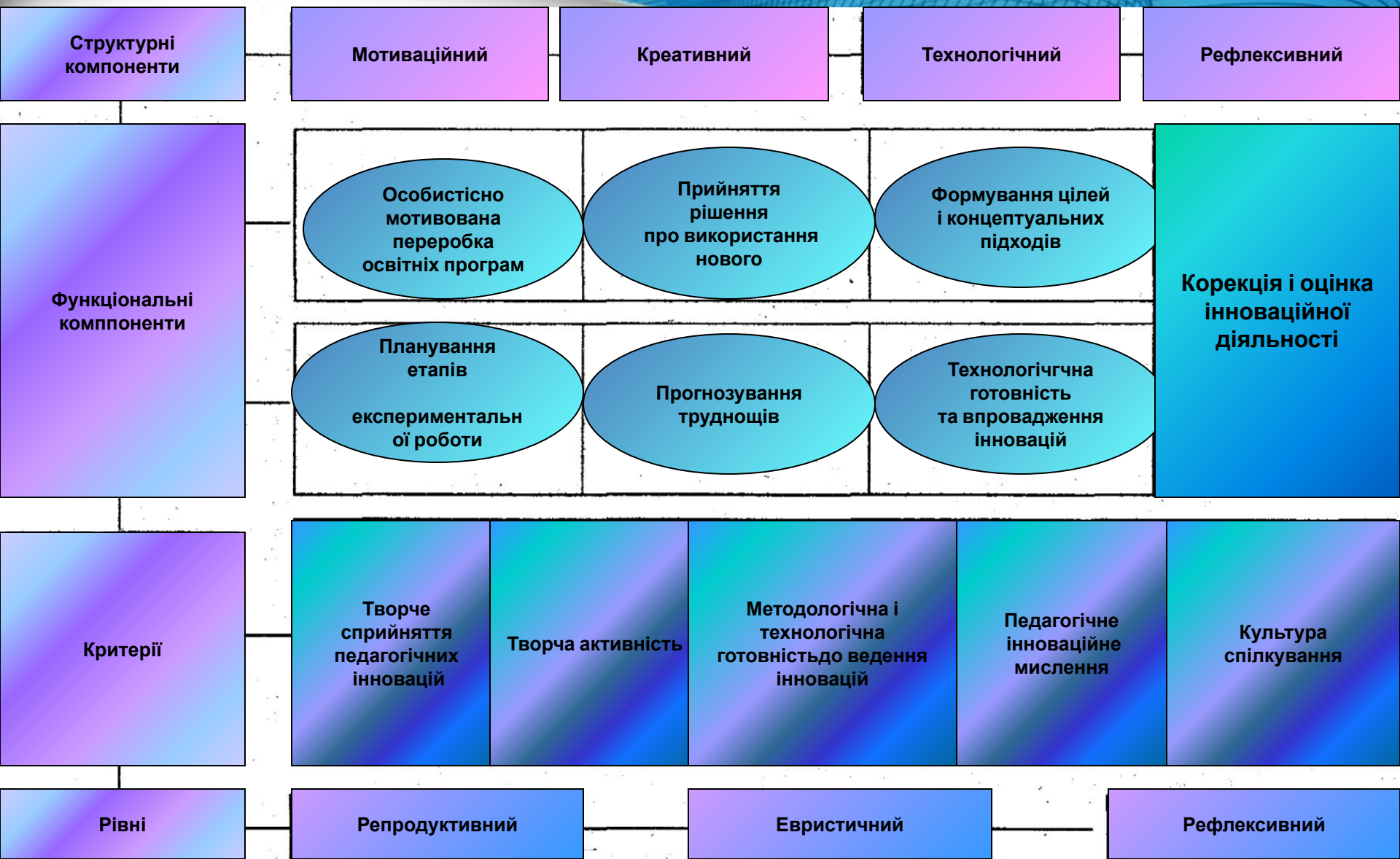
справжня	формальна	оманлива
<ul style="list-style-type: none">• полягає у стійкій мотивації на формування особистості учня засобами предмета, який він викладає, на реструктурування цього предмета з урахуванням вікових та індивідуальних можливостей, на формування потреби учня у знанні, посієм якого є педагог	<ul style="list-style-type: none">• виявляється у відсутності адекватної мотивації міжособистісної взаємодії, переживань за результати своєї діяльності, неврахуванні нових та індивідуальних особливостей школярів. Учитель формально виконує свою професійну роль	<ul style="list-style-type: none">• характеризується відсутністю потреби у міжособистісних контактах, байдужим ставленням до учнів, незацікавленістю у результатах їхнього навчання, виховання і розвитку. Педагог не займає професійну позицію у своїй діяльності, його основні інтереси знаходяться поза сферою педагогічної діяльності

Рис. 3.6.1. Різновиди педагогічної спрямованості

Російський психолог Кузьміна виділяє 5 рівнів продуктивності педагогічної діяльності:

1. **Репродуктивний** - педагог вміє розповісти іншим те що знає сам.
2. **Адаптивний** - при якому в здатний адаптувати свою доповідь до вікових та психологічних особливостей аудиторії;
3. **Локально-моделюючий знання студентів** - педагог володіє стратегією навчання, знаннями, уміннями і навиками по окремим розділам курсу, що дозволяють визначити педагогічну мету, поставити завдання , розробити алгоритм їх вирішення і використовувати педагогічні засоби включення студентів в навчально-пізнавальну діяльність.
4. **Системно-моделюючий знання студентів** - педагог володіє стратегією формування системи знань, умінь і навичок з дисципліни в цілому.
5. **Системно моделюючий діяльність і поведінку студентів**- педагог може перетворити свою дисципліну у засіб формування особистості студента, його потреби до самовиховання, самонавчання і саморозвитку

Структура інноваційної діяльності викладача

Суспільні функції викладача

Участь в громадському житті і його перетворенні.

Зв'язок поколінь і часів.

Передача соціального досвіду і кращих традицій.

Сприяння створенню інтелектуального потенціалу і моральному очищенню суспільства.

Вимоги до викладача:

- 1. Почуття обов'язку і відповідальності.**
- 2. Високий моральний облік.**
- 3. Любов до дітей, своєї професії.**
- 4. Глибоке і всебічне знання свого предмету.**
- 5. Знання педагогіки і психології.**
- 6. Творче ставлення до праці, вдосконалення педагогічної майстерності.**
- 7. Вміння керувати собою.**

Види готовності до педагогічної діяльності

Готовність до навчальної роботи із студентами

Готовність до виховної роботи

Готовність до педагогічного спілкування та професійного самовдосконалення

Аспекти педагогічної діяльності

Фахово-методичні

Психолого-педагогічні

Світоглядно-
культурологічні

Психолого-педагогічні

- Сформованість національної самосвідомості.
- Духовний розвиток.
- Високий рівень професійної підготовки.
- Мистецьке володіння словом
- Володіння дидактичними, організаторськими і іншими здібностями.
- Розвиток власної спостережливості.

Знання викладача

Педагогічні
і методичні

Фізіологічні
і
психологіч
ні

Професійні
і
загальнонауко
ві

Загальнолюдські якості викладача

- Альтруїстична життєва установка
- Стійкість, вміння переносити труднощі, втрати, незгоди і страждання як моральні так і фізичні
- Розум активність, допитливість
- Сміливість, рішучість, сила волі
- Товариськість, цікавість до людей, повага до них, дотримання етичних норм
- Любов до свободи, бажання бути незалежним

Основні поради молодим викладачам

- викладач – це завжди оптиміст;
- студенти – істоти парадоксальні, тому треба підходити до кожного педагогічного явища філософськи;
- все, що оточує нас – створене нами;
- не бійтеся зустрічі із студентами;
- якщо студенти вас виховують, не засмучуйтеся;
- не сперечайтесь з адміністрацією ;
- перше враження може залишитися на все життя;
- ніколи не йдіть на поводу у студентів;
- радійте від зустрічі зі студентами;

Шляхи набуття педагогічної професії

- 1. Загальноосвітня підготовка**
- 2. Початкова психолого-педагогічна підготовка**
- 3. Початкова спеціальна підготовка**
- 4. Початкова психолого-педагогічна підготовка через навчально-виховні заклади**
- 5. Повна професійна підготовка через вищі навчальні заклади I, II, III, IV рівня акредитації**

3. Узагальнений портрет авторитетного викладача (за відгуком студентів):

- високий загальний інтелектуальний рівень, широка ерудиція і глибокі знання своєї науки.
- підвищена інтелектуально-творча, громадянська, політична та інша активність.
- моральна культура, інтелігентність, здібність до емоційного співробітництва.
- здатність брати на себе відповідальність, коли виникають якісь педагогічні проблеми

Рівні професійної компетентності викладача

Рівень професійної компетентності	Критерії результативності педагогічної діяльності вчителя
Низький	Не вміє пристосовувати виклад навчального матеріалу до особливостей аудиторії. Мету занять визначає стихійно, без урахування підготовленості учнів. Навчально-методичну літературу використовує мінімально. Переважають традиційні методи одностороннього пояснення, учні пасивно сприймають інформацію. Елементи організаційної структури уроку не обгрунтовані, не чіткі.
Середній	Володіє стратегією навчання учнів ЗУНам за розділами курсу. Мета і завдання діяльності обгрунтовані. Переважають традиційні методи і прийоми навчально-пізнавальної діяльності. Активізація діяльності учнів здійснюється без глибокого дидактичного обгрунтування
Достатній	Володіє стратегією компетентнісного підходу. Мета уроку формулюється у діяльнісній формі. Чітко визначає етапи уроку, форми і методи навчально-пізнавальної діяльності відповідно до етапів. Зміст, методи, прийоми та технології навчання відповідають меті та змісту уроку. Вміло використовує різні моделі (пасивна, активна, інтерактивна) навчання. Може формувати <u>предметну</u> компетентність учнів. Використовує діяльнісний, диференційований та особистісно-орієнтований підхід.
Високий	Володіє стратегією компетентнісного підходу. Мета уроку формулюється у діяльнісній формі. Чітко визначає етапи уроку, форми і методи навчально-пізнавальної діяльності відповідно до етапів. Зміст, методи, прийоми та технології навчання відповідають меті та змісту уроку. Вміло використовує різні моделі (пасивна, активна, інтерактивна) навчання. Може засобами навчального предмета формувати в учнів <u>ключові, загальнопредметні та предметні</u> компетентності. Використовує діяльнісний, диференційований та особистісно-орієнтований підхід.